

Paternalizm czy partnerstwo? Relacja terapeutyczna w placówkach leczenia narkomanii

Paternalism or partnership? Therapeutic relationship in drug treatment units

Katarzyna Dąbrowska

Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa
Zakład Badań nad Alkoholizmem i Toksykomaniami

Abstract – Introduction. The article presents the selected outcomes of the study focusing on paternalism and partnership in the therapist–patient relationship in drug treatment units.

Method. Following a qualitative research design, semi-structured interviews with clients and staff were conducted to reach the aims of the study. Three residential units were included and a total of 45 interviews completed (30 with patients and 15 with staff).

Results. Shared concept of drug abuse and the context and organisation of the therapeutic communities studied here impede a therapeutic partnership. According to philosophy of therapeutic community, drug abuse is perceived as an illness which prevents patients from a rational reality check. The concept perceives the patient as being unable to recognise his/her own needs and emotions and to make neither informed decisions nor solve problems efficiently.

The formal structure of therapeutic community, where on the top of hierarchy the therapist has practically unlimited power also does not favour a therapist–patient partnership relation. Only within small margins patients are participating in decision making.

However, the material also shows partnership elements. Some therapists encourage patients to play more active role in the treatment process, especially in the decision taking process. Similarly, some patients ask questions, share own opinions and ideas, and are ready to participate more actively in the therapeutic process.

Key words: paternalism, partnership, therapist–patient relationship, therapeutic community

Streszczenie – Wprowadzenie. Celem artykułu jest zaprezentowanie wybranych wyników badania poświęconego problemowi paternalizmu i partnerstwa w relacji terapeuta–pacjent w placówce leczenia narkomanii.

Metoda. Badanie przeprowadzono w tradycji badań jakościowych, przy wykorzystaniu wywiadów swobodnych ze standaryzowaną listą poszukiwanych informacji. Badanie zostało zrealizowane w trzech placówkach stacjonarnych oferujących leczenie osobom uzależnionym od narkotyków. Wśród badanych osób znaleźli się pacjenci oraz terapeuci zatrudnieni w tych placówkach. Razem przeprowadzono 45 wywiadów, w tym 30 z pacjentami i 15 z terapeutami.

Wyniki. Podsumowując przedstawione wyniki, można stwierdzić, że relacjom partnerskim nie sprzyjają ani koncepcja choroby i pacjenta, charakterystyczna dla społeczności terapeutycznej, ani sama